

20 מרץ 2017

כ"ב אדר תשע"ז

לכבוד:

מר ארז לוי, מתכנן פיננסי

איגוד המתכננים הפיננסיים בישראל

הנדון: חוות דעת בעניין "תכנון פיננסי והתרת ההוצאה כניכוי לצורכי מס הכנסה"

הקדמה:

איגוד המתכננים הפיננסיים בישראל (להלן: "האיגוד") מילא את ידי לבחון ולבדוק האם עבודת המתכנן הפיננסי מול הלקוח הינה הוצאה מוכרת לצורכי מס? כלומר, האם הלקוח שמקבל תכנון פיננסי באמצעות מתכנן פיננסי רשאי לדרוש בדוחותיו הכספיים כהוצאה מוכרת לצורכי מס את השירות שניתן על-ידי המתכנן הפיננסי?

מה זה תכנון פיננסי?

תכנון פיננסי הינה מתודת עבודה בינלאומית המגובה במחקרים (פיננסיים ואלגוריתמיים), כאשר המתכנן הפיננסי פועל תוך נאמנות ללקוח ושמירה על קודים מחמירים. עבודת המתכנן הפיננסי מאופיינת במיפוי כל הרכוש וההון של הלקוח לרבות – נכסים פנסיוניים, נכסים פיננסיים, נכסים ריאליים ונכסי נדל"ן ומבצע התייעלות כלכלית הוליסטית בתיק ההון של הלקוח לרבות בתכנוני מס, העברות בין דוריות, ניהול אפקטיבי של הנכסים הפנסיוניים והפחתת עלויות תפעוליות ללקוח.

תכנון פיננסי מקצועי גם מאפשר ללקוח לקבל החלטות מושכלות בתכנון הכלכלי שלו, הן לטווח הקצר והן לטווח הארוך. לפיכך, תכנון פיננסי נכון כמוהו כייעוץ אסטרטגי בטעם כלכלי-פיננסי ללקוח.

מקצוע התכנון הפיננסי קיים במדינות מפותחות מזה למעלה מעשור. באנגליה ובארה"ב התכנון הפיננסי מוגדר בחקיקה של משרד האוצר ומחייב בהחזקה ברישיון בתוקף כמקצועות כגון – עריכת דין, ראיית חשבון וכיו"ב.

תכנון פיננסי מתקיים ב-26 מדינות החברות בארגון ה-OECD המאגד את המדינות המפותחות באזור.

+972-3-6167799

office@cbt-advisors.com

www.cbt-advisors.com

YAAKOV KARTA CEO&FOUNDER

050-6202497

Yaakov@cbt-advisors.com www.cbt-advisors.com

EYAL ALON CEO&FOUNDER

050-5155570

eyal@cbt-advisors.com www.cbt-advisors.com

בישראל כמו במספר מדינות נוספות, מקצוע המתכנן הפיננסי (Financial Planner) תופס תאוצה רחבה מאוד וכיום רשומים מאות בוגרים שהוכשרו לבצע תכנון פיננסי ללקוחות.

התכנון הפיננסי נוגע למספר שלבים בעבודה של המתכנן:

- 1 – הקמה והתאמת צורכי הלקוח מול המתכנן הפיננסי.
- 2 – איסוף המידע מהלקוח וקביעת מטרות וציפיות.
- 3 – ניתוח והערכה של סטטוס ההון של הלקוח.
- 4 – פיתוח והצגת התכנון הפיננסי ללקוח.
- 5 – יישום והטמעת ההמלצות של התכנון הפיננסי.
- 6 – מעקב שוטף אחר הביצועים של התכנון הפיננסי.

רקע משפטי:

מתי הוצאה מותרת לצורכי מס?

ככלל, הוצאות חשבונאיות נרשמות בספרי העוסק בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם לכללי רישום חשבונאי.

דיני המס קובעים כללי הכרה בהוצאה שונים לעיתים מכללי הרישום החשבונאי. לפיכך, בהחלט ייתכן ובהיבטי החשבונאות הוצאה תירשם בספרים ואילו לצורכי המס היא תבוטל, או ליתר דיוק – תתואם.

המעטפת הראשונית לסינון הוצאות – סעיף 17 לפקודת מס הכנסה;

פקודת מס הכנסה [נוסח משולב], התשכ"א-1961 (להלן: "הפקודה") הינה הבסיס העיקרי לעולם דיני המס ולקביעת נורמות המיסוי שבדיני המס בישראל.

הפקודה בנויה מחלקים כאשר כל חלק אחראי בעיקרון על נושא אחר. כל חלק מחולק גם הוא לפרקים שבונים את החלק באופן יותר מפורט. כך למשל, חלק א לפקודה עוסק בפרשנות ובהגדרות. חלק ב לפקודה עוסק בדרכי הטלת המס ומחולק בעצמו לשלושה פרקים שכל אחד מהם עוסק בנושאים שונים. כך למשל הפרק הראשון עוסק במקורות ההכנסה, הפרק השני במקום הפקת ההכנסה והפרק השלישי בתקופת השומה.

חלק ג לפקודה הינו החלק שעוסק בחישוב ההכנסה החייבת, בחלק ג קיימים שני פרקים שעוסקים בעולם ההוצאות המוכרות והניכויים שניתן או לא ניתן להגדיר לצורכי המס.

חלק ג, פרק שני – ניכויים וקיזוזים;

פרק שני מתחיל בסימן א' העוסק בניכוי הוצאות. פרק זה מתחיל בסעיף 17 שהוא כרטיס הכניסה להתרת הוצאה כלשהי לצורכי המס. כלומר, על-מנת שהוצאה תותר בניכוי לצורכי מס עליה ראשית לעבור את המסנת של סעיף 17. וכך קובע הסעיף:

17. הניכויים המותרים

לשם בירור הכנסתו החייבת של אדם ינוכו, זולת אם הניכוי הוגבל או לא הותר על פי סעיף 31 - יציאות והוצאות שיצאו כולן בייצור הכנסתו בשנת המס ולשם כך בלבד, לרבות -

סעיף 17 רישא קובע מהן הניכויים שיתרו לצורכי מס. מיד בהמשך הסעיף קיימת רשימה של סעיפי 17 'קטנים' אשר קובעים דין ספציפי לפי סוג ההוצאה. מכאן באה המילה "לרבות" כלומר, גם הוצאה שנדמה שאינה מצליחה לעבור את ההגדרה של 17 רישא, ייתכן ותענה על ההגדרות שבאחד מסעיפי 17 הקטנים. בהמשך ניווכח כי גם כאשר קיימת הוצאה שעוברת את הסינון של סעיפי 17 עדיין יש לה דרך ארוכה עד אשר היא מקבלת ביטוי בדוח ההתאמה לצורכי מס כהוצאה מוכרת.

המסנת הראשונה – סעיף 17 רישא:

הסעיף פותח במילים "לשם בירור הכנסתו החייבת של אדם", כלומר, הוצאה לצורכי מס היא קודם כל הוצאה שצריכה להיות קשורה להכנסה החייבת של האדם. כלומר, אם המבנה של חישוב ההכנסה החייבת של אדם נראה כך:

XXX	הכנסה ממקורות 2 ו-3
(XXX)	ניכויים
(XXX)	קיזוזים
(XXX)	פטורים

XXX הכנסה חייבת

אזי, הניכויים מהוויים חלק בלתי נפרד מחישוב ההכנסה החייבת של אדם, וההכנסה החייבת של אדם היא הבסיס לקביעת חבות המס שלו.

ונמשיך עם תנאי הסעיף -

"...ינוכו, זולת אם הניכוי הוגבל או לא הותר על פי סעיף 31 - יציאות והוצאות שיצאו כולן בייצור הכנסתו"

הסעיף קובע כי רק הוצאה שיצאה כולה בייצור הכנסתו של אדם תעבור את הסינון, כלומר, מכאן למדים כי 'הוצאות מעורבות' מראש לא עוברות את המסננת ומכאן שלא מותרות בכלל בניכוי. בהמשך נלמד כי בתי המשפט נתנו פרשנות מקלה לתנאי זה אשר באה לידי ביטוי גם בחקיקה מתקנת לאחר מכן בדיני המס.

כמו-כן, מדובר אך ורק בהוצאות בפועל שיצאו ולא הוצאות רעיוניות או הוצאה עתידית שטרם יצאה בפועל. מכאן למדים כי "הפרשות" אינן הוצאות מותרות לצורכי מס, אלא אם הותרו על-פי דין אחר או בפסיקת ביהמ"ש.

הסעיף מציין כי רק הוצאה שיצאה כולה בייצור הכנסה תותר בניכוי. וזהו המשפט המרכזי בהתרת הוצאות בדיני המס: **ההוצאה חייבת להיות חלק מייצור הכנסתו של אדם!!!**

אם לא נצליח להוכיח כי ההוצאה קשורה בייצור הכנסתו של האדם היא לא תוכל לעבור את המסננת הזו ולעולם לא תותר בניכוי לצורכי מס. לפיכך, זהו התנאי המרכזי בהתרת הוצאות בדיני המס וזה ילווה אותנו לאורך כל הדרך בניתוח ההוצאות בחוות דעתי זו.

"...בשנת המס"

ההוצאה חייבת לצאת לפועל במהלך שנת המס, כאשר שנת מס נקבעה בפקודה כשנה שתחילתה ביום 1.1.XX וסיומה ביום 31.12.XX. לפיכך, הוצאות שיצאו כולן לאחר שנת מס לא יותרו בניכוי בשנת המס השוטפת.

"...ולשם כך בלבד"

הוצאה שיצאה כולה בייצור הכנסה ובשנת המס חייבת להיות כולה כרוכה בעניין זה בלבד. כלומר, ההוצאה חייבת לצאת לשם מטרה זו בלבד ולא עבור משהו אחר שאינו קשור לייצור הכנסה למשל.

"לרבות -"

המילה לרבות מציינת בסעיפי 17 הקטנים דינים ספציפיים לסוגי הוצאות מסוימות, כגון - הוצאות ריבית על הון ששימש בייצור הכנסה, הוצאות לשם הכנת דוחות שנתיים וכיו"ב.

המסנתת השנייה – סעיף 30 – הוצאה מוגזמת;

סעיף זה עוסק במצב בו להנחת דעתו של מס הכנסה ההוצאה מוגזמת ואינה עומדת בגדר הסביר.

וזהו לשונו:

”לא יותר כל ניכוי בשל הוצאות לפי סעיפים 17-27, בסכום העולה על הדרוש לפי צרכי ייצור ההכנסה של הנישום; ובכל שאלה לענין סעיף זה יכריע המנהל; ובלבד ששום דבר האמור בסעיף זה לא יתפרש כמונע כל אדם הרואה עצמו מקופח על ידי החלטת המנהל מלערער עליה בהתאם לאמור בסעיפים 153-158.”

יודגש כי השימוש בסעיף זה הינו די נדיר כיוון שמדובר בהחלטה של מס הכנסה שמתערבת בתכנית העסקית של העסק באופן שהיא קובעת מתי הוצאה להערכתה היא בגבול הסביר ומתי לא.

על-מנת לרכך את הוראות סעיף זה, נקבעו תקנות מכוח סעיף 31 לפקודה שקובעות מהי ההוצאה המותרת בניכוי ומה תקרת ההוצאה המוכרת.

המסנתת השלישית – סעיף 31 – הוצאות מעורבות;

סעיף זה מאפשר לשר האוצר לקבוע בתקנות לגבי סוגי הוצאות מסוימות מהי ההוצאה המוכרת.

מכוח סעיף זה נחקקו **תקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסוימות)**, התשל"ב-1972 אשר קובעות סייגים לעניין גובה ההוצאה שתותר בניכוי. לדוגמא – לגבי הוצאות **כיבודים**, קובעות התקנות כי יותרו בניכוי 80% מהוצאות הכיבוד במקום העסק. כאשר מדובר בכיבוד קל בלבד.

דוגמא נוספת – הוצאות **נסיעה לחו"ל** – אם הנסיעה היתה לשם ייצור הכנסה בעסק אז יותרו במלואן הוצאות הטיסה, גם הוצאות הלינה עבור 7 הימים הראשונים יותרו במלואן בניכוי ועוד.

כך, ניתן לראות כי גם אם עוברים את המסנתת של סעיף 17 עדיין אפשר להיתקל בהוצאות שיהיו מוגבלות בניכוי בהתאם לתקנות מכוח סעיף 31.

המסנת הרביעית – סעיף 32 – הוצאות לא מוכרות;

סעיף 32 עוסק בהוצאות שבכל מקרה נקבע בדין ספציפי שהן לא יותרו בניכוי, לא משנה אם ההוצאה עברה את סעיפי 17 והמסנות האחרות, ההוצאה לא תותר בכל מקרה.

הרשימה המופיעה בסעיף 32 הינה רשימה סגורה, יחד עם זאת, בכל תיקון חקיקה מתווספות הוצאות נוספות לרשימה 'האסורה'.

להלן מקצת מהרשימה:

- הוצאות פרטיות, הוצאות אש"ל והוצאות לשם השגחה על ילדים.
- הוצאות שאינן כרוכות ושלוכות בתהליך הפקת ההכנסה – הגבלה זו הוספה רק לאחרונה והיא למעשה מחדדת את סעיף 17 בכך שהיא מדגישה שהוצאות שאינן משתלבות בתהליך הטבעי של הפקת ההכנסה בעסק ואינן מהוות חלק בלתי נפרד מהעסק (באופן שישמור על העסק בתפקוד מלא), אזי הוצאות אלו לא יותרו בניכוי כלל. עניין זה חשוב מאוד שכן בפרקים הבאים נראה כיצד בתי המשפט פסקו בעניינים בהן לא היה ברור האם ההוצאה מותרת בניכוי אם לאו, ולא היה דין ספציפי שאוסר את ההוצאה בניכוי, וכעת, עם הוספת מגבלה זו לסעיף 32 מקשה עוד יותר על הכרה בהוצאה שאין לה קשר ישיר והדוק עם הפקת ההכנסה בעסק.
- תשלומים או הוצאות, שאינם כסף שהוצא כולו לייצור ההכנסה ולשם כך בלבד.
- כל הפסד או הוצאה הניתן להיפרע על-פי ביטוח או חוזה שיפויים.

ועוד...

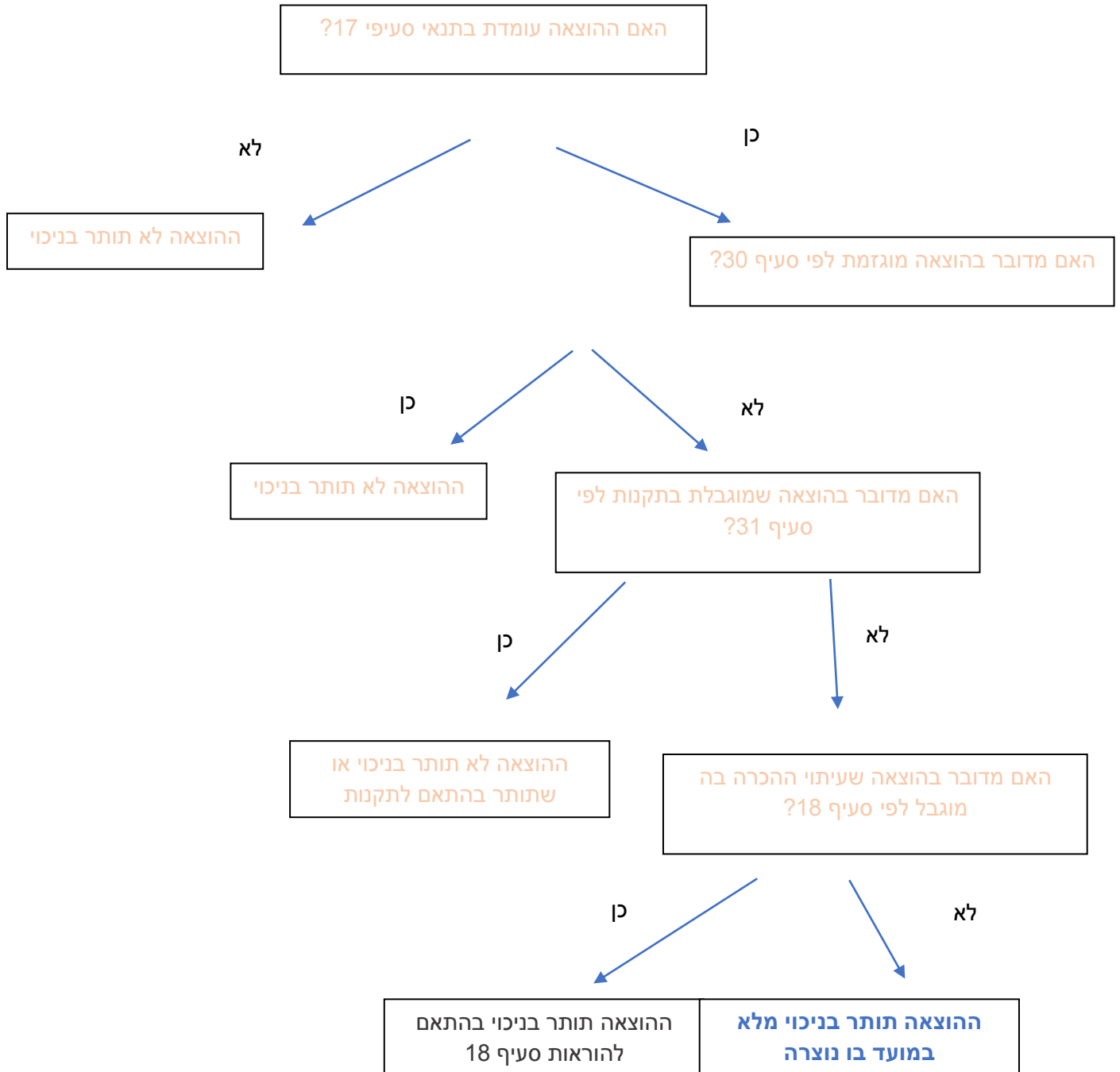
המסנת החמישית – סעיף 18 – עיתוי ההכרה בהוצאה;

סעיף זה עוסק רק בהוצאות שעברו את כל המסנות הקודמות. בסעיף זה קיימים מספר סייגים שקובעים שגם לאחר שההוצאה הוכרה כהוצאה מוכרת, עדיין נדרש לבצע התאמה למועד ההכרה בהוצאה, קרי, האם ההוצאה תוכר בשנת המס השוטפת או במועד אחר?

לדוגמא – תשלומים שחברה משלמת לבעל שליטה בה, מהו מועד ההכרה בהוצאה במישור החברה המשלמת? במצב זה נקבע בסעיף כי הוצאה כאמור תותר לחברה בניכוי רק במועד התשלום בפועל לבעל השליטה.

סעיף זה נוצר על-מנת שלא יהיו "משחקים" בין מועד ההוצאה בחברה לבין מועד ההכרה בהכנסה אצל בעל השליטה. דאגו שהעיתוי יהיה זהה בין השתיים.

להלן תרשים זרימה מסכם להוצאה עד התרתה בניכוי לצורכי מס:

השאלות העולות לדיון בחוות הדעת:

1. האם תכנון פיננסי ללקוח הינה הוצאה בייצור הכנסה?
2. האם ישנו הבדל, מבחינת ההכרה בהוצאה, בין תכנון פיננסי ללקוח שהינו שכיר, לבין תכנון פיננסי ללקוח שהינו עצמאי? אם-כן, כיצד זה בא לידי ביטוי מבחינת דיני המס וההכרה בהוצאה?

כיצד בתי המשפט בחנו הוצאות לצורכי מס?

בתי המשפט דנו במשך שנים רבות בסוגיה – האם הוצאה כזו או אחרת מותרת בניכוי לצורכי מס אם לאו. פסקי הדין מלאים בהבחנות בין הוצאות מוכרות לבין הוצאות שאינן מוכרות. גם כיום ישנן התדיינויות בבתי המשפט סביב ההכרה בהוצאות. עולה השאלה, כיצד מתן ייעוץ ותכנון פיננסי ללקוח עולה בקנה אחד עם הפסיקה בעניין התרת הוצאה לצורכי מס?

כפי שראינו בפרק הראשון, הוצאה לצורכי מס תותר רק אם היא עומדת ב"מבחן המשולש":

1. כולה בייצור הכנסה.
2. שהוצאה בשנת המס בקשר עם יצירת הכנסה.
3. לשם ייצור ההכנסה ולשם כך בלבד.

כלומר, מותר לנכות רק הוצאה שבפירות. הוצאה אשר שימשה רק בחלקה בייצור הכנסה או הוצאה מעורבת של הון ופירות לא תותר בניכוי. אם כי הפסיקה חורגת לעיתים מכלל נוקשה זה ומקום שניתן להבחין בין החלק שבפירות לחלק ההוני, מתירים את המרכיב הפירותי בלבד.

בענייננו, יש לבחון תחילה האם הוצאה שהוציא לקוח בגין תכנון פיננסי הינה הוצאה **בייצור הכנסה**?

נהוג לסווג הוצאות בייצור הכנסה כהוצאות אשר להן קשר ישיר להפקת ההכנסה והוצאות אשר להן קשר עקיף להפקת ההכנסה.

על-מנת שלהוצאה יהיה קשר ישיר בהפקת ההכנסה עליה להראות השפעה ישירה ועמוקה בין העלות שלה לבין התשואה שהיא מניבה ביצירת הכנסה שוטפת לעסק. לדוגמא – אדם הרוכש מלאי לעסקו מדובר בהוצאה שהמלאי מיועד לשם הפקת הכנסה, שכן מכירתו תניב הכנסות לעסק.

+972-3-6167799

office@cbt-advisors.com

www.cbt-advisors.com

YAAKOV KARTA CEO&FOUNDER

050-6202497

Yaakov@cbt-advisors.com www.cbt-advisors.com

EYAL ALON CEO&FOUNDER

050-5155570

eyal@cbt-advisors.com www.cbt-advisors.com

דוגמא נוספת – הוצאות בגין השתלמויות מקצועיות שנועדו לשמור על רמתו המקצועית של העסק. בעניין זה ראוי לציין את פסיקתו של ביהמ"ש בעניין **ד"ר לילי וולף** (ע"א 141/54) – המדובר ברופאת שיניים אשר יצאה להשתלמות בחו"ל בנושא שעד לאותו מועד לא היווה חלק מהפעילות השוטפת שלה (התמחות בתחום חדש).

וכך מפס"ד:

"נכס מופשט, כגון "רמה מקצועית" קיים בשלמותו, וכל עוד לא חרג הטיפוח בנכס זה משמירה על הקיים ולא בא כדי להקנות לבעל המקצוע מעמד אחר או רמה אחרת, אין לראות בהוצאה, שבעליו עמד בה לשם מטרה זו, כהוצאה שבהון"

מכאן, שהוצאות לשם שמירה על הקיים יותרו בניכוי כהוצאה פירותית (עוד נחזור לכך בהמשך).

החלק השני של הוצאות מותרות בניכוי הינן הוצאות אשר להן קשר עקיף עם הפקת ההכנסה. לדוגמא – הוצאות לשם השגחה על הילדים – כאשר אני זקוק למציאת פתרון לשמירה והשגחה על הילדים הקטנים שלי על-מנת שאוכל לצאת לעבודה ולהפיק הכנסה, אזי מדובר בהוצאה עקיפה בייצור ההכנסה. כיוון שמדובר בעלות אלטרנטיבית – אם אני לא אמצא סידור לילדים, לא אוכל לעבוד ולהפיק הכנסה.

בתי המשפט וגם החקיקה נתנו דעתם בעניין זה. כך למשל בפס"ד בעניין **ורד פרי** (ע"א 4243/08) קבע בית המשפט כי מדובר בהוצאה שכרוכה ושלובה בתהליך הטבעי של הפקת ההכנסה ולכן מדובר בהוצאה פירותית שתותר בניכוי.

המדינה הבינה את העלות הגבוהה שבמתן ניכוי ממס בשל הוצאה כאמור ולכן החליטה להעביר בחקיקה סעיף שקובע כי הגם שמדובר בהוצאה בייצור הכנסה אזי היא לא תותר בניכוי, כך, תוקן סעיף 32(1) באופן שאינו מתיר הוצאות לשם שמירה והשגחה על הילדים. וכבר ראינו שסעיפי 32 קובעים חזקה (שאינה ניתנת לסתירה) שהוצאות לא יותרו בניכוי בכל מקרה, גם אם עברו את המסננות של סעיפי 17.

הוצאות הכרוכות ושלובות בתהליך הפקת ההכנסה (הוצאה אינצידנטלית) – פן נוסף של הוצאות מוכרות לצורכי מס הינן הוצאות שבמהות מסווגות כהוצאות בעלות קשר עקיף להפקת ההכנסה, אולם הן מאופיינות בכך שהן "רוכבות" על ההוצאה העיקרית.

לדוגמא – עסק המחזיק מלאי שהינו 'דליק', פורצת שריפה במחסן וגורמת נזק לעסקים סמוכים ולסביבה (נזק צד ג'). העסק נתבע על-ידי צדדי ג' ומשלים להם פיצוי בגין הנזקים שנגרמו. האם הוצאה זו הינה הוצאה בייצור הכנסה לעסק?

בית המשפט בפס"ד **בן-שחר זרעים** קבע כי ההוצאה תותר בניכוי כיוון שחלק מסיכוני העסק המחזיק מלאי דליק הינו פגישה בצד שלישי במקרה שתתרחש שריפה ולכן מדובר בהוצאה עסקית הכרוכה ושלובה בתהליך הפקת ההכנסה בעסק.

+972-3-6167799

office@cbt-advisors.com

www.cbt-advisors.com

YAAKOV KARTA CEO&FOUNDER

050-6202497

Yaakov@cbt-advisors.com www.cbt-advisors.com

EYAL ALON CEO&FOUNDER

050-5155570

eyal@cbt-advisors.com www.cbt-advisors.com

מכאן למדים כי כאשר הוצאה מוגדרת כהוצאה שיש לה קשר עקיף והיא כרוכה ושלובה בתהליך הפקת ההכנסה בעסק, אזי היא תותר בניכוי כהוצאה פירותית שוטפת.

סייג – יוער כי כשם שהוצאה אינצידנטלית מוגדרת כהוצאה בייצור הכנסה, הוצאות כאמור ש"רוכבות" על הוצאות לא מוכרות, לא יותרו בניכוי גם הן, מן הטעם ש"הטפל הולך אחר העיקר" (ראו פס"ד **פלזנשטיין נ' פקיד שומה חיפה**, ע"א 306/88).

יישום הפן המשפטי על השאלות שבדיון:

בטרם איישם את הניתוח המקצועי על השאלות שבדיון, נדרש לבחון את שאלת ההוצאה ראשית לגבי לקוח שהינו "עצמאי" לבין לקוח ש"אינו עצמאי" מבחינת דיני המס.

הסיבה – ישנו הבדל מהותי בין הכרת הוצאות לצורכי מס ל"עצמאי" מאשר ל"שכיר" וזה נשען על כל התורה של התרת הוצאות לצורכי מס וכללי התרת ההוצאה.

אסביר בקצרה – כאשר הוצאה נבחנת בראש ובראשונה בהתאם לסעיף 17 רישא עליה לעמוד בתנאי של "הוצאה בייצור הכנסה", הנחת היסוד היא שמדבור בייצור הכנסה שיש לו קשר ישיר ועמוק לפעילותו של הנישם. לפיכך, שכיר ככלל, אינו מוגדר כגורם ייצור בעל יכולת להגדיל את מחזורי העסק (נתעלם לצורך העניין ממנכ"לים ובעלי שליטה) ולכן המיקוד הינו על ציבור העצמאים אשר בהם קיימת חזקה שפעילותם מהווה את כוח הייצור של העסק. מכאן, גוזרים את כללי ההוצאות המוכרות לצורכי מס ואף את כללי החשבונאות גם כן. לפיכך, ראוי ונחוץ ראשית להתייחס להיבטי ההכרה בהוצאה קודם על ציבור העצמאיים ולאחר מכן לבחון האם דין זה יחול גם על ציבור השכירים.

אדגיש, כי לקוח שהוא גם עצמאי וגם שכיר, חוות דעת זו רלבנטית לגביו בהחלט.

להלן יישום הניתוח המשפטי על השאלה – "האם תכנון פיננסי ללקוח הינה הוצאה בייצור הכנסה?"

לאחר בחינת כלל המסננות שבכללי הכרה בהוצאות לצורכי מס ולאחר בחינת העמדות המשפטיות כפי שבאו לידי ביטוי בבתי המשפט, ניתן לומר כי הוצאה לשם תכנון פיננסי ללקוח שהינו עצמאי, הינה הוצאה מוכרת לצורכי מס, ולהלן הסיבות שהביאו אותי להגי למסקנה זו:

- מדובר בהוצאה בייצור הכנסה – גם אם ייטען כי לא נמצא קשר ישיר בין ההוצאה להפקת ההכנסה על-ידי הלקוח, הרי שמדובר בהוצאה כרוכה ושלובה בתהליך הפקת ההכנסה, שכן, תכנון פיננסי נכון הינו פקטור בלתי נפרד במנגנון הצמיחה של הלקוח ולכן של העסק. כמוהו, כיעוץ אסטרטגי או ייעוץ מודרך שהלקוח מפיק ממנו רווח ותשואה כבר בטווח המידי ובעיקר לאורך זמן.
- לא מדובר בהוצאה מוגזמת או בהוצאה מוגבלת – תכנון פיננסי אינו תחום שהמחוקק בחר להגביל או לבטל דרך המסננות של סעיפי 30, 31 או 32 בהתאמה. לפיכך, ברגע שעברנו את המסננת של סעיף 17, ניתן לומר בוודאות שמדובר בהוצאה מוכרת.
- לא מדובר בהוצאה שהעיתוי שלה מוגבל – ראינו לעיל כי קיימות הוצאות שמיוחסות לסעיף 18 באופן שהתרתה תלויה באירוע שיתקיים ולכן כל עוד האירוע לא קרה ההוצאה לא מוכרת לצורכי מס. במקרה של תכנון פיננסי ההוצאה תוכר במלואה במועד הוצאתה ובשנת המס בה הוצאה.
- עמדת בתי המשפט בסוגיות דומות – ראינו כבר לעיל כי בסוגיות דומות בית המשפט בחר להתיר את ההוצאה בניכוי. למשל – במקרים של הוצאות שנועדו לשמור על הקיים נקבע כי ההוצאות יותרו בניכוי מלא. במקרה של תכנון פיננסי מדובר בהוצאות שלא יוצרות יתרון חדש אלא נועדו לשמר את פוטנציאל התשואה הכלכלית בתיק הפיננסי הכולל של הלקוח. וראינו כבר קודם כי ככל שהתיק הפיננסי של הלקוח מהווה חלק ממנגנון הפקת ההכנסה שלו הרי ש"הולך הטפל אחר העיקר" וגם הוצאות לשם שמירת האפקטיביות בתיק יותרו בניכוי מלא.
- סוגיה נוספת שעלתה בבתי המשפט הראתה כי גם הוצאות שמטרתן לייצר הכנסה, גם אם בדרך עקיפה, יותרו בניכוי אלא אם הוגבלו בחקיקה אחרת (ראו פס"ד **ורד פרי**).

בהמשך לדיון שלעיל, "האם תכנון פיננסי ללקוח שהינו "שכיר" הינה הוצאה בייצור הכנסה?"

ככלל, לשכיר לא מותרות הוצאות לצורכי מס למעט החזר הוצאות שהעובד הוציא מראש עבור המעביד שלו או הוצאות ספציפיות שהותר בניכויים כחלק משמירה על רמתו המקצועית של השכיר (למשל – רכישת מינוי לעיתון כלכלי אם העיסוק שלך כשכיר דורש עדכון יומי במישור הפיננסי והמעביד לא מעמיד לרשות העובד כלים חלופיים).

לאור האמור לעיל, נראה אפוא כי הוצאות לשם תכנון פיננסי ללקוח שהינו שכיר לא מהווים הוצאה מותרת בניכוי מהטעמים המפורטים להלן:

- לא מדובר בהוצאה בייצור הכנסה המהווה חלק משכר העבודה של הלקוח.
- מדובר בהוצאה שלא תורמת (גם לא באופן עקיף) להפקת ההכנסה ממשכורת של הלקוח.
- גם אם יוכח כי ההוצאה תרמה להפקת הכנסה ללקוח הרי שמדובר בהוצאה שיצרה יתרון חדש/מקדים ובתי המשפט כבר קבעו כי הוצאות אלו הינן הוצאות "הוניות" בסיווגן ולכן לא יותרו בניכוי כלל.

בנוסף, אתייחס גם למצב בו מדובר בלקוח שהינו: "שכיר בעל שליטה" בחברה שבבעלותו:

- שכיר בעל שליטה כמוהו כעצמאי לכל דבר ועניין. הוא מחויב בהגשת דוחות אישיים, הוא רשאי לדרוש הוצאות הנוגעות לפעילותו העסקית ועוד. בחוות דעת זו אתייחס רק למצב של שכיר בעל שליטה בחברת מעטים, קרי, במצב בו החברה היא היחיד והיחיד הוא החברה. והסיבה – מכיוון שלמרות שמדובר בעל מניות שמושך גם משכורת מהחברה הרי שאין ספק שפעילותו בחברה משקפת את הכנסותיה של החברה באופן ישיר. לפיכך, תרומתו של התכנון הפיננסי בהגדלת הכנסותיה של החברה ו/או הכנסותיו האישיות שלו, מהוות הוצאה בייצור הכנסה שכן היא כרוכה ושלובה בתהליך הפקת ההכנסה של העסק המאוחד, הוא – פעילות החברה ופעילותו האישית.

בכבוד רב,
יעקב קרטיץ, רו"ח ומשפטן

